

การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์

ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกรมการศาสนา

นางสาว รัชดา นิสาลักษณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-567-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018470 117216692

A STUDY OF
THE OPERATION OF PRESCHOOL CHILD CARE CENTERS
IN THE EASTERN REGION
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF RELIGIOUS AFFAIRS

Miss Rathdow Phisalaphong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-567-5

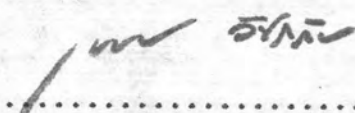
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สังกัดกรมการศาสนา

โดย นางสาว รัตดาว นิสาลพงศ์

ภาควิชา ประถมศึกษา

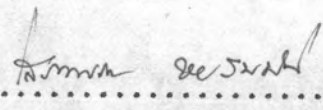
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภานรรณ ชัยสมบัติ

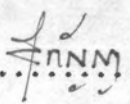
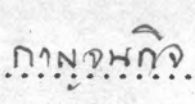
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. กavar วิชราภิช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญชื้อ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภานรรณ ชัยสมบัติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ)

รัฐดาว พิศาลพงศ์ : การศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
สังกัดกรมการศาสนา (A STUDY OF THE OPERATION OF PRE-SCHOOL CHILD CARE
CENTERS IN THE EASTERN REGION UNDER THE JURISDICTION OF THE
DEPARTMENT OF RELIGIOUS AFFAIRS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.โสภภาพรรณ ชยสมบัติ,
275 หน้า. ISBN 974-581-567-5

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในจังหวัดที่อยู่
ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารศูนย์ฯ และครูที่เลี้ยง ได้ส่งแบบสอบถามไป
ยังผู้บริหารศูนย์ฯ และครูที่เลี้ยงทุกศูนย์ฯ รวม 51 ศูนย์ฯ ผู้วิจัยยังได้สร้างแบบสังเกต เพื่อสังเกตการ
ดำเนินงานของศูนย์ฯ รวม 20 ศูนย์ฯ ผลการวิจัยสรุปโดยย่อดังนี้ ผู้บริหารศูนย์ฯ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของอาวาส
ของวัดนั้น ครูที่เลี้ยงส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้บริหารศูนย์ฯ
และครูที่เลี้ยงที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์ฯ ยังไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย เกือบทุกศูนย์ฯ มี
นโยบายสำคัญ คือ การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ให้เด็กปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมประเพณี
อันดีงามให้แก่เด็ก และเพื่อให้เด็กมีสุขภาพดี มีภาวะโภชนาการดี แต่ก็มีกว่าครึ่งหนึ่งที่ตอบว่านโยบาย
เพื่อสอนการอ่าน การเขียน เรียนหนังสือแก่เด็กด้วย และพบว่าครูที่เลี้ยงส่วนน้อยยังไม่เข้าใจในการจัด
ประสบการณ์แบบเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก

สภาพทั่วไปของศูนย์ฯ พบว่า 80% ของศูนย์ฯ มีลักษณะเหมาะสมร่มรื่นและปลอดภัยสำหรับเด็ก
10% ของศูนย์ฯ ยังไม่มีเครื่องเล่นสนาม 41.2% ของศูนย์ฯ ยังไม่ได้จัดโครงการอาหารกลางวัน 23%
ของศูนย์ฯ มีจำนวนส้วมไม่เพียงพอกับเด็ก และ 9.8% ของศูนย์ฯ ยังตึมน้ำบ่อซึ่งอาจไม่ปลอดภัยสำหรับ
การบริโภค

ศูนย์ฯ ส่วนใหญ่เก็บเงินค่าบำรุงจากเด็กในอัตราต่ำ คือ 30-100 บาทต่อเดือน 21.6% ของ
ศูนย์ฯ ไม่เก็บเงินค่าบำรุงเลย

ปัญหาที่พบในศูนย์ฯ คือ รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร ทั้งในด้าน
คุณภาพและปริมาณ สถานที่ของศูนย์ฯ บางแห่งไม่เหมาะสม ของเล่นเด็กและเครื่องเล่นสนามไม่เพียงพอ
วัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอและชำรุด ผู้บริหารศูนย์ฯ และครูที่เลี้ยงต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการ

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต โฉม พิศาลพงศ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Anna Desai
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C240940 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : PRE-SCHOOL CHILD CARE CENTERS/THE DEPARTMENT OF RELIGIOUS AFFAIRS/EASTERN REGION

RATHDOW PHISALAPHONG : A STUDY OF THE OPERATION OF PRE-SCHOOL CHILD CARE CENTERS IN THE EASTERN REGION UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF RELIGIOUS AFFAIRS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF.SOPAPAN CHAYASOMBAT. 275 PP. ISBN 974-581-567-5

The purpose of this study was to explore the current situation and problems under the operation of Pre-school Child Care Centers in the Buddhist Temple Compounds within Eastern Region. The findings could be summarized as followed:

Most of the administrators of the centers are the Abbots of the Buddhist Temples. The general education of the Child-care takers are at secondary education level or higher. Approximately one fourth of the administrators and child-care takers have never had any pre-service or in service training in early childhood education. The main policies of almost all of these centers are ; to emphasize a readiness program for the Pre-school children in all developmental aspects ; to socialize the children some basic Thai values, moral, culture and traditions, as well as to promote health and nutritional condition of the children. However, more than half of the administrators of the centers indicated that they were also emphasizing on academic aspects, i.e., to teach reading, writing and arithmetics. The study also revealed that a minority of the child-care takers did not understand how to set up and manipulate readiness program for the children. It was also found that eighty percentage of general outlook of the centers were in appropriate condition, shady and safe. However, ten percentage of the centres do not have playgroud equipments. Forty one point two percentage of the centers did not provide lunch program for the children. Twenty percentage of the centers provided insufficient number of toilets for the children. nine point eight percentage of the centers provided well water for the children to drink. The majority of the centers charged very small amount of fee from the parents (about 30 to 100 baths per month). Twenty one point six percentage of the centers were fee exempted.

The problems found in most of these centers were lack of sufficient income to cover the expenses. The personnel problems were about quality and quantity aspects. Few centers have problems about unproper locations and buildings. Inadequate amount of toys and play-ground equipments were found in some centers. Problems of insufficient hardwares and learning materials also existed in few centers. Most of the administrators and child-care takers needed more training in early childhood education both in theoretical and practical basis.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต *สุวิมล รัตนวงศา*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *สุวิมล รัตนวงศา*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จ เพราะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โสภภาพรรณ ชัยสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิตติชาติ บุญชื้อ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ สุกัญญา กาญจนกิจ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำในการปรับปรุง แก้ไข วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความสมบูรณ์เป็นล้นเหลือ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. แร่นสมร อยู่สถาพร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณิ ศิริวิชัย ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำและสนับสนุนให้กำลังใจ โดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นพิเศษสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านคือ อาจารย์ ราชी ทองสวัสดิ์ อาจารย์ ดร. วรนาท รักสกุลไทย และ นายกมล รอดคล้าย ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำอันมีคุณค่าซึ่งแก่งานวิจัยนี้ ขอขอบพระคุณ นางสาวแสงรัตน์ โสมนวิทร์ นักวิชาการศาสนา กองศาสนศึกษา สำหรับการอำนวยความสะดวกในการออกไปสำรวจโดยการนั่งเกตุสนัสน์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากในการค้นหาตำแหน่งสถานที่ของศูนย์ฯ จนสำเร็จด้วยดี ขอขอบพระคุณและประทับใจอย่างมากต่อท่านเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุผู้บริหารศูนย์ฯ และครูพี่เลี้ยงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 51 ศูนย์ ซึ่งได้กรุณาให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถามและในการสำรวจทำข้อมูลเพิ่มเติม

ท้ายสุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้สนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัย และตั้งได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จโดยสมบูรณ์

ผู้วิจัยหวังว่าจะมีผู้นำผลงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กไทยต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๙
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑๑
กิตติกรรมประกาศ	๑๓
สารบัญตารางประกอบ	๑๕
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 ความสำคัญของนิตนาการและการศึกษาในช่วงปฐมวัย	8
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	12
ตอนที่ 3 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาปฐมวัย	19
ตอนที่ 4 รูปแบบและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย	28
ตอนที่ 5 วิกฤตทางนุทศาสตร์กับการศึกษาปฐมวัย	37
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
ประชากรที่ครอบคลุม	54
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การสร้างเครื่องมือ	58
	รูปแบบเครื่องมือวิจัย	59
	วิธีการสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูล	60
	วิธีวิเคราะห์และการเสนอข้อมูล	62
4	ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล	63
5	สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ	180
	สรุปผลการวิจัย	182
	การอภิปราย	190
	ข้อเสนอแนะ	202
	บรรณานุกรม	206
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ	213
	ภาคผนวก ข เกณฑ์ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดศีลเด่น	214
	ประวัติโรงเรียนสอนเด็กก่อนเกณฑ์ วัดคลอง 18	219
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามผู้บริหารศูนย์ฯ	225
	แบบสอบถามครูพี่เลี้ยง	237
	แบบสังเกตและคู่มือ	252
	ภาคผนวก ง ภาพการดำเนินงานของศูนย์ฯ	260
	ประวัติผู้เขียน	275

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการตอบคืนแบบสอบถาม	67
2 ผู้บริหารศูนย์ฯ จำแนกตามสถานภาพ	68
3 สภาท้าวไปของศูนย์ฯ ตอบโดยผู้บริหาร	75
4 บุคลากรในศูนย์ฯ	82
5 การเงินของศูนย์ฯ	88
6 การรับความช่วยเหลือของศูนย์ฯ จำแนกตามรายการที่ได้รับบริจาค.....	91
7 การรับความช่วยเหลือของศูนย์ฯ จากประชาชนจำแนกตามท้องที่ที่ให้ ความช่วยเหลือ	92
8 จำนวนศูนย์ฯ ที่มีอาสาสมัครมาช่วยเหลือเด็ก	93
9 การช่วยเหลือในด้านสื่อการสอนแก่ศูนย์ฯ	94
10 ที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์ฯ	95
11 นโยบายในการจัดบริการของศูนย์ฯ	96
12 วิธีการที่ผู้บริหารศูนย์ฯ ใช้ในการให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบาย	97
13 ความเห็นของผู้บริหารศูนย์ฯ ในเรื่องการเน้นการอบรมด้านจริยธรรม แก่เด็ก	98
14 การดำเนินการด้านการตรวจสอบสุขภาพเด็กและสภาพบ้านในศูนย์ฯ	99
15 การจัดอาหารกลางวันและอาหารเสริมแก่เด็กในศูนย์ฯ	100
16 การจัดกิจกรรมพิเศษ	104
17 ระบบวันเปิดปิดบริการของศูนย์ฯ	105
18 ความสัมพันธ์ของศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง	106

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
19 ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับผู้ปกครองเด็ก	108
20 ความต้องการด้านการนิเทศการสอนของผู้บริหารศูนย์ฯ	109
21 การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ	110
22 สถานภาพของครูพี่เลี้ยง	111
23 หน่วยงานที่ได้จัดอบรมให้ความรู้แก่ครูพี่เลี้ยง	119
24 หน้าที่รับผิดชอบของครูพี่เลี้ยง	122
25 ความรู้สึกของครูพี่เลี้ยงต่อหน้าที่ปฏิบัติ	124
26 การกั้นกั๊กการสอนของครูพี่เลี้ยง	126
27 ช่วงเวลาการจัดประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยง	127
28 ช่วงเวลาที่หยุดพักรับประทานอาหารของเด็ก	128
29 ช่วงเวลาที่ให้เด็กนอนพักผ่อน	131
30 ช่วงเวลาเล่นอิสระของเด็ก	132
31 แผนการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก	133
32 วิธีการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก	136
33 กิจกรรมในช่วงเข้าก่อนเข้าห้องเรียน	137
34 ลักษณะนิสัยของเด็กที่ครูพี่เลี้ยงเน้นมากที่สุดในการจัดประสบการณ์ให้เด็ก..	138
35 การจัดกระดานป้ายของครูพี่เลี้ยง	140
36 การจัดมุมกิจกรรม	141
37 การฝึกความพร้อมให้แก่เด็ก	142
38 ความเห็นของครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับกิจกรรมที่ควรจัดเพิ่มให้เด็ก	143

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
39 ชนิดของสื่อการสอนที่ครูผู้เลี้ยงใช้บ่อยที่สุด	144
40 การตกแต่งภายในห้องเรียนโดยครูผู้เลี้ยง	145
41 วิธีการที่ครูผู้เลี้ยงปลูกฝังศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เด็ก	146
42 การวัดประเมินผลการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กโดยครูผู้เลี้ยง	148
43 แบบบันทึกพัฒนาการของเด็กที่ครูผู้เลี้ยงใช้	149
44 การประสานงานกับผู้ปกครอง	151
45 คำตอบของครูผู้เลี้ยงเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของศูนย์ฯ	152
46 ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ของครูผู้เลี้ยง	162
47 วิธีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยของครูผู้เลี้ยง ...	166
48 การช่วยเหลือทางวิชาการที่ครูผู้เลี้ยงต้องการ	168
49 การสังเกตสภาพทั่วไปของศูนย์ฯ	169
50 การสังเกตการอบรมดูแลเด็กของครูผู้เลี้ยง	177